

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Zbigniew Puskarski

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **M. K.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 24 października 2023 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Łukowie

z dnia 6 grudnia 2022 r., sygn. akt II K 272/22,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Łukowie do ponownego rozpoznania.**

UZASADNIENIE

M. K. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego w Bartoszycach z dnia 24 czerwca 2019 r., sygn. akt II K 198/19, za czyn z art. 209 § 1a k.k. na karę roku ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, a nadto na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 34 § 3 k.k. zobowiązano skazanego do wykonywania ciężącego na nim

obowiązku łożenia na utrzymanie małoletniego S. K. poprzez bieżące płacenie alimentów; postanowieniem Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt II Ko 121/22, uznano przedmiotową karę ograniczenia wolności za wykonaną w wymiarze 259 dni i zarządzono wykonanie 53 dni zastępczej kary pozbawienia wolności wobec uchylania się od wskazanej kary ograniczenia wolności, którą to karę zastępczą skazany ma odbywać od dnia 21 stycznia 2023 r.;

2. Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 5 lutego 2020 r., sygn. akt II K 1530/19, za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, a nadto, na podstawie art. 46 § 1 k.k., orzeczono wobec skazanego obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz Bank S.A. z siedzibą w W. kwoty 2.808 zł; przy czym karę tę skazany odbył do dnia 5 grudnia 2020 r.;

3. Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 17 marca 2020 r., sygn. akt II K 134/20, za czyn z art. 278 § 1 k.k. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym; postanowieniem Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 8 października 2021 r., sygn. akt II Ko 3288/21, zwolniono skazanego od wykonywania reszty tej kary i uznano ją za wykonaną w całości;

4. Sądu Rejonowego w Bartoszykach z dnia 20 lipca 2020 r., sygn. akt II K 277/20, za dwa czyny z art. 209 § 1a k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., na karę 10 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, a nadto, na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 34 § 3 k.k., zobowiązano skazanego do łożenia na utrzymanie małoletniego syna S. K.; postanowieniem Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 15 czerwca 2022 r., sygn. akt II 2 Ko 1542/22, zarządzono wykonanie 150 dni zastępczej kary pozbawienia wolności wobec uchylania się od wskazanej kary ograniczenia wolności, po czym postanowieniem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 30 sierpnia 2022 r., sygn. akt II Kzw 268/22, postanowienie to zmieniono i nie zarządzono wobec skazanego wykonania zastępczej kary pozbawienia wolności; postanowieniem Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 13 października 2022 r., sygn. akt II 2 Ko 3488/22,

zawieszono postępowanie wykonawcze wobec skazanego w zakresie wskazanej kary ograniczenia wolności z uwagi na jego pobyt w zakładzie karnym;

5. Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 6 sierpnia 2021 r., sygn. akt II K 617/20, utrzymanym w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 27 stycznia 2022 r., sygn. akt II Ka 849/21, sprostowanym postanowieniem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 31 stycznia 2022 r., za czyn z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, a nadto na podstawie art. 46 § 2 k.k. orzeczono wobec skazanego nawiązkę poprzez zapłatę na rzecz K. S. kwoty 10.000 zł; wskazaną karę pozbawienia wolności skazany odbywał od dnia 26 maja 2022 r.;

6. Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 3 grudnia 2021 r., sygn. akt II K 586/21, za czyn z art. 178a § 4 k.k. na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, nadto, na podstawie art. 42 § 4 k.k., orzeczono środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio, a na podstawie art. 43a § 2 k.k. świadczenie pieniężne w kwocie 15.000 zł na rzecz Funduszu P.; postanowieniem Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 27 kwietnia 2022 r., sygn. akt II Ko 1047/22, sprostowanym postanowieniem Sądu Rejonowego w Siedlcach z dnia 5 maja 2022 r., zarządzono wykonanie 272 dni zastępczej kary pozbawienia wolności wobec uchylania się od wskazanej kary ograniczenia wolności, którą to karę zastępczą skazany miał odbywać od dnia 15 marca 2023 r.

Sąd Rejonowy w Łukowie, wyrokiem łącznym z dnia 6 grudnia 2022 r., sygn. akt II K 272/22:

I. połączył karę ograniczenia wolności, orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bartoszycach w sprawie sygn. akt II K 198/19 oraz karę pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawie sygn. akt II K 617/20 i jako karę łączną orzekł wobec M. K. karę roku i jednego miesiąca pozbawienia wolności;

II. na podstawie art. 577 k.p.k. w zw. z art. 63 § 1 k.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności:

- okres odbywania kary ograniczenia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w Bartoszycach, sygn. akt II K 198/19, którą postanowieniem Sądu Rejonowego w

Siedlcach z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt II Ko 121/22, uznano za wykonaną w wymiarze 259 dni, co stanowi 129 dni kary pozbawienia wolności;

- okres odbywania kary pozbawienia wolności w sprawie Sądu Rejonowego w Siedlcach, sygn. akt II K 617/20, od dnia 26 maja 2022 r. godz. 9:10 do dnia 6 grudnia 2022 r.;

III. połączył kary ograniczenia wolności orzeczone wyrokami: Sądu Rejonowego w Bartoszczach w sprawie sygn. akt II K 277/20 oraz Sądu Rejonowego w Łukowie w sprawie sygn. akt II K 586/21, w ich miejsce orzekając karę łączną roku i 3 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym, przy czym na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 34 § 3 k.k. zobowiązał skazanego dołożenia na utrzymanie małoletniego syna S. K.;

IV. uznał, że w pozostałym zakresie wyroki, którymi wymierzone kary połączono w pkt I i III, podlegają odrębnemu wykonaniu.

V. odnośnie do kar orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w Siedlcach w sprawach sygn. akt II K 1530/19 oraz sygn. akt II K 134/20 umorzył postępowanie na podstawie art. 572 k.p.k.

W dniu 18 września 2023 r. Prokurator Generalny wniósł na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. kasację od powyższego wyroku. Zaskarżył go w całości na niekorzyść skazanego i zarzucił:

I. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 87 § 1 k.k. w zw. z art. 85 § 1 i § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r.), poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i utworzenie dwóch węzłów kary łącznej:

- roku i miesiąca pozbawienia wolności, w miejsce połączonych kar roku ograniczenia wolności (orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Bartoszczach, sygn. akt II K 198/19) i 8 miesięcy pozbawienia wolności (orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Siedlcach, sygn. akt II K 617/20) oraz

- roku i 3 miesięcy ograniczenia wolności, w miejsce połączonych kar ograniczenia wolności: 10 miesięcy (orzeczonej wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Bartoszczach, sygn. akt II K 277/20) i 1 roku i 6 miesięcy ograniczenia wolności (orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Łukowie, sygn. akt II K 586/21) w sytuacji,

gdy wszystkie wymierzone kary jednostkowe: ograniczenia wolności i pozbawienia wolności, tworzące oba węzły kary łącznej, jako niewykonane w całości i podlegające łączeniu, powinny wejść w skład jednego węzła kary łącznej pozbawienia wolności; II. rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego, to jest art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r.), poprzez orzeczenie kary łącznej roku i 3 miesięcy ograniczenia wolności, w miejsce dwóch kar jednostkowych ograniczenia wolności: 10 miesięcy i 1 roku i 6 miesięcy, a więc poniżej ustawowej granicy jej wymierzenia, czyli w wysokości niższej, niż najwyższa kara orzeczona za zbiegające się przestępstwa.

Podnosząc powyższe, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Łukowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, co uzasadnia jej rozpoznanie i uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodzić się należy ze skarżącym, że Sąd Rejonowy w Łukowie wydając zaskarżony wyrok łączny rażąco naruszył wskazane w zarzutach kasacji przepisy prawa karnego materialnego, co miało istotny wpływ na jego treść. I tak, do naruszenia art. 86 § 1 k.k. doszło wskutek orzeczenia w punkcie III wyroku kary łącznej ograniczenia wolności poniżej ustawowego progu, to jest w wysokości niższej od najwyższej z podlegającej łączeniu kar jednostkowych. Z kolei, do naruszenia art. 87 § 1 k.k. w zw. z art. 85 § 1 i § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r.) – w wyniku wymierzenia dwóch kar łącznych, pomimo że podlegające połączeniu kary jednostkowe - orzeczone czterema wyrokami, opisanymi w pkt. I, powinny zostać objęte jednym węzłem kary łącznej pozbawienia wolności.

Z części wstępnej wyroku łącznego wynika, że przedmiotem analizy Sądu Rejonowego były kary orzeczone za przestępstwa przypisane M. K. w sześciu wyrokach, przy czym w dwóch z nich, a mianowicie wydanych przez Sąd Rejonowy w Siedlcach, w sprawach o sygn. akt: II K 1530/19 i II K 134/20, kary zostały wykonane w całości, toteż Sąd, stosując przepisy art. 85 § 1 i § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r., słusznie postępowanie w przedmiocie

wydania wyroku łącznego w tym zakresie umorzył. Kary wymierzone za zbiegające się przestępstwa - orzeczone pozostałymi czterema wyrokami: Sądu Rejonowego w Bartoszych, sygn. akt II K 198/19 i II K 277/20, Sądu Rejonowego w Siedlcach, sygn. akt II K 617/20 i Sądu Rejonowego w Łukowie, sygn. akt II K 586/21 – zostały połączone w taki sposób, że w ich miejsce utworzono dwa węzły kary łącznej: pozbawienia wolności (połączono karę roku ograniczenia wolności ze sprawy II K 198/19, z karą 8 miesięcy pozbawienia wolności ze sprawy II K 617/20) i ograniczenia wolności (połączono kary ograniczenia wolności: 10 miesięcy oraz roku i 6 miesięcy, odpowiednio ze spraw o sygn. akt: II K 277/20 i II K 586/21).

Rację ma skarżący, że Sąd Rejonowy w Łukowie dokonując opisanego powyżej łączenia kar jednostkowych i orzekając dwie kary łączne rażąco naruszył przepis art. 87 § 1 k.k. Biorąc pod uwagę treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 czerwca 2019 r., sygn. akt P 20/17, w sytuacji zbiegu kar pozbawienia i ograniczenia wolności, a niewystępowania przesłanek stosowania art. 87 § 2 k.k. – jak w niniejszej sprawie, gdy łączeniu podlegały trzy kary ograniczenia wolności i jedna kara pozbawienia wolności - Sąd ma dwie możliwości: albo połączyć wszystkie kary na zasadzie określonej w tym przepisie – tj. w ich miejsce orzec karę łączną pozbawienia wolności – albo w ogóle odstąpić od łączenia kar, pozostawiając je do odrębnego wykonania. Nie jest uprawniony do swobodnego decydowania, które kary i w jaki sposób połączyć - jak to uczynił w przedmiotowej sprawie. Rozstrzyga jedynie, w przypadku zbiegu skazań na karę pozbawienia i ograniczenia wolności - czy będzie stosował art. 87 § 1 k.k., a jeśli tak, to o wysokości kary łącznej. Postępując tak, jak w niniejszym postępowaniu, czyli łącząc karę pozbawienia wolności z wybraną karą ograniczenia wolności, a pozostałe dwie kary ograniczenia wolności obejmując osobnym węzłem kary łącznej, Sąd Rejonowy naruszył w sposób rażący art. 87 § 1 k.k. w zw. z art. 85 § 1 i § 2 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 23 czerwca 2020 r.), co miało oczywisty i istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku łącznego.

Ponadto, przy orzekaniu kary łącznej ograniczenia wolności, łącząc dwie kary ograniczenia wolności w wymiarze: 10 miesięcy (ze sprawy o sygn. akt II K 277/20) oraz roku i 6 miesięcy (ze sprawy o sygn. akt II K 586/21), rażąco naruszył art. 86 § 1 k.k., w ich miejsce wymierzając karę łączną roku i 3 miesięcy ograniczenia wolności,

podczas gdy granice wymiaru kary ograniczenia wolności powinny w tej sytuacji kształtować się w przedziale od roku i 6 miesięcy do 2 lat.

W zaistniałych okolicznościach konieczne stało się uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Łukowie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając sprawę po raz kolejny, Sąd ten rozstrzygnie, czy stosować w niniejszej sprawie art. 87 § 1 k.k., a jeśli tak, to orzeknie karę łączną pozbawienia wolności, biorąc pod uwagę kary za wszystkie pozostające w zbiegu przestępstwa, wymierzając ją w granicach określonych treścią art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 87 § 1 k.k.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[SOP]

[ms]